

Popoldne je predaval univerzitetni profesor dr. Karel Ozvald o temi:

»Šolstvo v Nemčiji.«

V svojem predavanju je predavatelj nalezal vtise, ki jih je prinesel s svojega letošnjega potovanja po Nemčiji. Po načelu, da z opazovanjem tujine dobimo merilo za svoje delo, je skušal v stiku z zastopniki nemške pedagogike spoznati sedanje stanje pedagoške teorije in prakse v Nemčiji. Bil je v Berlinu pri E. Sprangerju, ki odide za eno leto na Japonsko, pri prof. P. Petersenu v Jeni, pedagoški Meki, kjer je deloval nekaj desetletij W. Rein, glavni zastopnik Herbartove pedagogike, ki se je po mnogih učencih iz naših krajev uveljavila tudi pri nas.

Petersen je ustanovil posebno poskusno osnovno šolo pri univerzi, na kateri poučujejo univerzitetni učenci. Način pouka v tej šoli je svojstven ter je znan pod imenom **jenski načrt** (Jenaplan).

V Münchenu si je predavatelj ogledal razstavo »Volk und Schule«, ki obsega 70 sob in je posvečena Führerju, državi, Münchenu, učitelju in mladini. Služiti ljudstvu je namen vzgoje.

Srednja šola ni napredovala v zadnjih letih, ter je ostala izobraževalnica, ki nosi s seboj vse breme tristoletnega kulturnega razvoja in zato ne more slediti v razvoju duha časa.

Profesor Čopič Venceslav je poročal

»O šolstvu na Češkoslovaškem.«

Na podlagi opazovanja je poročal o giantskem naporu slovaškega naroda, da dvigne raven svojega šolstva na višino drugih evropskih prosvetljenih narodov. Ne samo nove stavbe, temveč tudi način dela v šoli, kaže stremeljenje slovaškega učiteljstva, da dvigne šolstvo, ki je že danes na visoki stopnji.

V Zlinu je Batá v dobrih dvajsetih letih ustvaril največje industrijsko podjetje, ki je doseglo višek produktivnosti radi mehanizacije in racionalizacije dela. Princip delitve dela in ekonomične izrabe prostora in časa se je prenesel tudi na šolsko in vzgojno delo.

Podjetje vzgaja v posebnih zavodih svoje vaje, da je to obenem velika vzgojevalnica, ki stremi postati vzor in sistem za sedanjo dobo za vse šolstvo in vse javno življenje.

Idejni voditelj reformnega šolstva je dr. V. Prihoda, ki vodi delo na vseh reformnih šolah v Češkoslovaški. Udeleženci ekskurzije pa so imeli v Brnu priliko, da so se lahko udeležili zborovanja učiteljev na reformnih šolah iz vse Češkoslovaške in se tako spoznali z reformatorji češkoslovaškega šolstva in njih idejami. Pri pouku je izvršena racionalizacija in delitev učnega in vzgojnega dela. Od desetega leta, t. j. po dovršenem tretjem šolskem letu obiskujejo učenci predmetni pouk pri poedinih učiteljih, ki so v svojih kabinetih, kjer imajo dovolj učil na razpolago.

Duh svobode, prirojena aktivnost in samozavest, ki vlada med narodom, je značilen tudi za razmerje, ki vlada v šoli, da se vidi tudi v tem primeru, da šola ne more preko kulturnih prilik, v katerih ljudstvo živi.

Hus, Komensky, Masaryk so veliki učitelji naroda, ki zna ceniti njih delo in jim sledi; zato pa tak napredek na vseh področjih.

Profesor dr. Ozvald se je po predavanju v imenu Pedagoškega društva zahvalil vsem za sodelovanje.

Profesor Čopič, vodja tečaja, je v kratkem očitno delo v tečaju, se zahvalil udeležencem kakor tudi predavateljem za trud.

Značilno je, da je število poslušalcev rastle, ker je bilo vseh navzočih prvi dan 180, drugi 198, tretji 207, četrti 222, peti 217 in še zadnji dan dopoldne 220 in še popoldne, ko se je že nekaterim mudilo na vlak 204. Večina je bila mladih učiteljev oziroma učiteljic, ki jih je bilo približno 75%.

Ob zaključku se je izvedla med udeleženci anketa o tečaju samem.

Splošno izražajo zadovoljstvo z načinom dela v tečaju in želijo, da bi se vršili vsako leto v Ljubljani in v Mariboru. Zavzemajo se za praktična in teoretična predavanja, ki pa naj bi bila primerna splošni izobrazbeni stopnji učiteljstva in zakoreninjena v naših razmerah.

V. Č.

„Naš dan“

Ljubljanski dnevnik »Jutro« poroča:

Prišel je izhajati nov mladinski list »Naš dan«. Tako se je »Našemu rodu« in »Zvončku«, da ne omenjamo naših manjših listov, pridružil nov tekmeč. Vprašanje je, ali je tekma v tem primeru zdrava? ... Vedno več revij, zato pa manj pogojev za veliko, močno, res reprezentativno in finančno dovolj podprto revijo! ... Mislim le, da bodo morali zlasti vodilni učiteljski krogi posvetiti več pozornosti vprašanju mladinskih časopisov, ki se ponekod uporabljajo kot pomožno šolsko čtivo in so zato tudi šole zainteresirane na trdnj podprtem časopisu, ki bo združeval najboljše sodelavce.

Tej kratki notici ne bi imeli sicer ničesar več dodati. Ali pred nami leži prva številka tega mladinskega lista, urejenega tako, da moramo pribiti dejstva, ki so zanj najznačilnejša:

1. Po obsegu je za skoro polovico manjši od letošnjega »Našega roda«, ki bo po sklepu skupščine izhajal na 40 straneh. Ne more tedaj nuditi snovi za večino starostnih stopinj naše mladine. Vsebinsko ne nudi nič novega in ne boljšega kot »Naš rod«, ampak je po snovi in po razdelitvi snovi miniatura in slaba kopija našega lista, kakršne v slovenski literaturi nismo vajeni. Po teh ugotovitvah se začudeni vprašamo: Kje je bila notranja upravičenost za izdajo miniaturnega »Našega dneva«? Morda v nizki ceni? Ali ta cena Din 13,50 proti Din 22,50 je le navidezno nizka, če upoštevamo obseg lista in množino

gradiva, ki ga prinaša ta list v primeri z »Našim rodem«.

2. Listu je dodana reklama, ki obljublja vse mogoče ali ničesar jasne! Obljublja ob koncu leta tri knjige, ne pove pa obsega knjig; obljublja brezplačne vožnje na naše Primorje poverjenikom, ki naberejo nad 20 naročnikov — ne pove pa jasno, da razpisuje v celoti le tri vožnje za vse take poverjenike. Reklami je dodana položnica, ki kaže na zadnji strani zopet navadno kopijo upravnega načina nabiranja naročnikov Mlad. matice. Kako naj kvalificiramo tak način konkurence?

3. Novi list urejuje Adam Milkovič. To je tisti Adam Milkovič, katerega dela je Mladinska matica pridno zalagala in katerega krajše stvari tudi »Naš rod« ni zavračal, ako so bila na zadostni literarni višini. Novi urednik ni imel tedaj nikakega povoda (ki bi bil vsaj iz razloga osebnih šibkosti opravičljiv), da pokaže hrbet tisti ustanovi, ki je dvigala njegovo ime, in da stopi v službo zasebnega konzorcija, o katerem nihče ne ve, da bi imel legitimacijo skrbeti za vzgojo naše mladine. Lahko bi še govorili o tem, ali se tak korak člana organizacije, ki izdaja Mlad. matico, krije s stanovsko disciplino? — Ali to je zaveda, ki spada v lastno notranjo moralno presojo vsakega člana posebej?

Toliko v pojasnilo našemu članstvu, ki nas vprašuje za naše stališče v tej zadevi. Podrobno oceno vsebine »Našega dneva« priobčimo morda v eni prihodnjih števil »Učit. tovariš«.

Učiteljski pokret

Navodilo za sestavo referata.

Gospodarske in družabne razmere šolskega okoliša in njih vpliv na šolsko delo.*

I.

A. Posebno stanje šolskega okoliša. Iz podatkov o številu in velikosti gospodarstev ustvari glavne tipe gospodarskih slojev v dotičnem okolišu. Merodajna označba za tak tip, za tako svojstveno skupino je velikost in dohodnost gospodarstva in ljudsko poimenovanje kot se izraža n. pr. v izrazih »gruntar«, »želar«, »viničar« itd. Ko našteješ glavne tipe in pridaš zraven glavno merilo za njih posebnost, naštej število družin, ki so zastopane v tem in tem gospodarskem sloju. Sledi podroben opis življenjskih okoliščin pri vsakem posameznih tipov zase: opiši jih kot proizvajalce (kaj proizvajajo? koliko? dovolj? kako? — na veliko? po načrtu? mimogrede? s stroji? ročno?) Od teh podatkov preidi takoj na ostale življenjske razmere, ki se kažejo v takih in takih običajih, stanovski zavesti, mišljenju, določenih stanovanjskih, oblačilnih in hranitvenih prilikah, v tolikem številu otrok, njih kakovosti (inteligenca, zdravstvene prilike, njih delo) in v skrbi, ki jo posvečajo ti in ti sloji svojim otrokom.

Ko tako obdelas posamezne sloje, opiši še njih medsebojno razmerje, kot se kaže v taki in taki njihovi povezanosti (sovraštvo, medsebojni pomoči, ločenosti, nadvladi teh,

hlapečevstvu drugih itd.) Povsod, kjer moreš, išči seveda vzroke in se trudi, da ti postane pestrost tamošnjega življenja in bitja (gospodarsko-družabnega kot kulturnega) čim bolj umljiva.

Ne pozabi ob tem raziskovanju koliko zemlje in imetja imajo v tvojem okolišu tujci in koliko proizvodov na ta način odpade, ker gredo drugam!

B. Občinsko gospodarstvo. Kateri sloji (večina prebivalstva, manjšina?) vodijo občinsko gospodarstvo? V zelo osebno ali v stvarno korist vsega okoliša? Se upošteva vedna skrb za izboljšanje gospodarskih in kulturnih razmer kraja? V koliko? Zakaj ne več? Kako je z obč. zadolženostjo? S stanarino učiteljstvu? Ovire? Kako stališče zavzemajo občani do občinskih sej in gospodarstva? Vzroki nezanimanja odn. zanimanja?

C) Svojevrsnosti okoliša. Je industrijski? Poskusi pokazati ves vpliv industrije odn. sadjerejskega, vinorejskega, lesnega ali »lukarskega« ali hmeljarskega kraja na vse tamošnje razmere! Obstojajo poplave (regulacije), zadruge, izseljenci, brezposelnost? Je kraj aktiven, pasiven? V čem? Pokaži navezanost kraja na vprav te in te kraje, pokrajine, kako se to kaže? (Predvsem tuje miselnosti, navad.) Ko si tako vse to očrtal se povzpni do splošnih rezultatov, kar se tiče gospodarskih, družabnih in kulturnoprosvetnih razmer dotičnega okoliša. Skušaj to čim jedrnateje izraziti, podčrtaj vse senčne in sončne strani teh razmer.

II.

Pokaži sedaj ves odnos tako materialnih prilik tamošnjega okoliša (A) kot občinskega gospodarstva, (B) kot svojevrsnosti kraja, (C) do vzgojnoučnih vprašanj. Kako vse to izpod A), B), C) vpliva splošno vzgojno na tamošnje ljudi in zlasti kako se očituje to v šoli, kako vpliva to na tvoje šolsko delo (uspehe, neuspehe), očrtaj prav vse ovire ki jih imaš pri svojem šolskem in izvenšolskem delu. Ob vsem tem misli vedno na obrazovanje, ki ga vodijo tamošnje prilike, ne le na šolsko deco, nego na vse ondotne ljudi in koncem koncev i na te (apatija? veselje do dela?).

III.

Ko si vse to podal, poskusi pokazati, kako si misliš izboljšanje razmer v svojem okolišu glede na vzgojno delo (potreba po omiljenju gospodarskih neprilik, ustanavljanje zadrug, predavanja, spreminitev obč. gospodarstva, drugačen šolski načrt in pouk, potreba po novih učnih močeh, kolikih?)

Podatke črpaj iz občine in davčne uprave. Razen tega — če obstojajo — iz že napisanih razprav o razmerah v svojem šolskem okolišu. Bodi pri obdelavi podatkov previden! Kar je veljalo še l. 1932., ne velja povsem več danes, ker so se razmere zaostri-le. Največ tvarine boš odnesel pač od lastnega opazovanja in študija ondotnih razmer. Zato se moraš čim bolj človeško in nepristransko in čim bolj domače in prijazno — tako kot narod od učitelja i hoče! — sukati med prebivalci tamošnjega okoliša, podatke zbirati mimogrede in vendar resno. Če nanese prilika, pomagaj kjer moreš, skratka: že sam referat naj te vzpodbuja, da kot učitelj najdeš ono pravo vez z ljudstvom, katero smo zgubili, a jo moramo zopet najti, če nam je kaj za naše ljudstvo in za nas.

Da boš pravilno uvideval vso povezanost teh in teh razmer, beri tudi ono skromno slovensko čtivo o teh vprašanjih. Opozar-

ODGOVORNOST ČLANOV JUU ZA PREMEŠČANJA UČITELJSTVA.

Učiteljsko združenje ni dolžno samo šteti člane ob premeščitvah in se boriti za pravilno in objektivno postopanje z učiteljstvom. Ono je tudi dolžno pozvati na odgovor člane, ki kršijo stanovska načela in delujejo na škodo sočlanov in organizacije, da ona ne more izvrševati svojih nalog.

Nemogoče je, da bi se pustila izrabljati organizacija s strani članstva, po konjunkturstih z ene in druge strani, ki se zatekajo k organizaciji takrat, ko je za nje slaba strankarsko-politična konjunktura, a popolnoma pozabijo na načela organizacije in njena prizadevanja, ko se konjunktura obrne. V teh časih se nekateri člani zopet okorišajo na strankarsko-politični način — na škodo svojih sotovarišev in načel, ki jih organizacija zastopa in brani. — Se veš — v gotovem oziru celo podpirajo taki člani persekucije, proti katerim se organizacija bori močje ob njih ter jih direktno ali indirektno omogočajo.

Dolžnost vsakega člana je, da brani stanovska načela in sklepe. Njegova dolžnost je, da se bori za stanovska načela in sklepe in jih ne krši. Ako se kak član ne strinja z načeli in svrhom organizacije, je njegova dolžnost, da izstopi iz nje. V nasprotnem primeru so dolžni upravni odbori organizacije, da postopajo proti takim članom.

Organizacija se mora že v smislu svojih pravil boriti v vsaki situaciji proti kvarnim vplivom na šolo in stan in s tem indirektno proti strankam in režimom, ki kaj takega počenjajo. Njena dolžnost je pa tudi, boriti se proti temu, da bi učitelji-strankari odločali pri vladajočih strankah ob vsakekratnih režimih, mimo vplivov in težent stanovske organizacije in pomagali pri persekucijah in škodi, ki se povzroča šoli in stanu. Vsi člani udruženja so po pravih dolžni podpirati organizacijska stremeljenja in se boriti za prizadevanja organizacije. V drugem primeru morajo slediti konsekvence na eni in na drugi strani. Sekcija JUU ima v tiskovni pravdi pred sodiščem dovolj dokazov, da se je dosledno borila v tej smeri od 10. januarja 1926., v režimu JRKD in režimu JNS ter ji je radi tega grozil celo v režimu JRKD komisarijat ali razpust. Predbivalo se ji je, da se bori proti vladajočim strankam in režimom, a stvarno se je borila le proti kvarnim vplivom dnevnice politike na šolo in stan, v korist naroda in države in za neodvisno stanovsko smer organizacije, kar je dolžnost udruženja po pravih JUU.

Škodljivo razmerje nekaterih članov do organizacije je treba nujno razčistiti. Organizacija mora pričeti gledati na kvaliteto in ne na kvantiteto članov. Člani z odkritimi nameni so imeli vedno dovolj prilike, in se jim ni nikdar zabranjevala svoboda besede, da bi organizaciji povedali, če jim kaj ni bilo všeč. Če se niso oglasili nikdar, nimajo pravice pritoževati se izven organizacije in govoriti drugače, kakor pa so tedaj izjavljali svoja priznanja in odobravanja. Do sedaj ni bilo mogoče tako čiščenje, a sedaj je mogoče na povsem objektivni osnovi, ker so izšla nova pravila in novi poslovnik za častna stanovska razsodišča JUU, po katerih so razsodišča popolnoma neodvisna od upravnih odbov. Vsak član ima možnost in pravico vložiti obtožbo proti nepravilnostim.

Banovinska skupščina JUU je v juliju 1935. v Ljubljani na podlagi soglasnega predloga stanovsko političnega odseka in na predlog referenta in delegata Franca Kokalja soglasno, brez vsakega glasu proti, sprejela sledeči sklep: »Konkretni primeri o prestopkih

jamo zlasti na Doberškovo, Jurančičevo in Zgečevo knjigo, razen tega na letošnji Socialni obzornik v Lj. Zvonu in Zgečevo študijo »Haloze« v »Sodobnost«.

Začni z delom takoj, mimogrede imej ves čas v mislih ta referat, ob vsakem pogledu v razred, v pripravo za drugi dan, v občinsko sejo, v pogovor s komurkoli, v vaško življenje, skratka povsod skušaj spoznavati in črpati gradivo za ta referat. Kjer moreš, govori o tem s tovarišem, debatiraj pa z vsakim, kdor je odkritega srca in resnice ne sovraži.

Ob vsem tem delu pa se zavedaj, da je tvoje delo ogromnega pomena:

a) Pomagaš sebi, se nehoče vzgajaš ob dotiku s stvarnim življenjem, se učiš praktično spoznavati vse ovire svojega dela in vse predpogoje vsakega uspeha, postajaš družaben in organsko povezan in v celoti tamošnjega življenja zasidran človek, ki more biti luč izobrazbe in napredka in boljših razmer svojemu ljudstvu in ki to tudi hoče ali nehoče po tej začrtani poti postane.

b) Pomagaš otrokom, ker jim nudiš možnost delovne šole (ki mora bazirati na razmerah okoliša) in s tem zanimivost pouka in medsebojno povezanost, kar je osnova za zadovoljstvo mladine tako v šoli kakor izven nje.

c) Pomagaš našemu izobraženstvu, zlasti našim znanstvenikom in kulturnim delavcem (osobito pedagogom - teoretikom), da se ne izneverijo zemlji in ljudstvu, da ne zaidejo v besedno umovanje, nego da pomagajo kot morejo pri ustvaritvi objektivne, resnične znanosti, zlasti pedagogike, ki naj ljudem res pomaga, jim res svetuje, jih res pravilno uči.

d) Pomagaš narodu in tako vršiš edino pravilno netendenčno nacionalno vzgojo, vršiš s tem, da mu nehoče pokažeš vso povezanost naroda med seboj, vso nemoč rešiti važna vprašanja vsak zase in vso moč, ki je v edinosti in bratstvu.

K. S.

Splošne vesti

naj se rešujejo pred častnimi razsodišči. — »Tovariši, ki so se na decembrskem zborovanju »Slovske družbe« pregrešili napram JUU, se naj pozovejo pred razsodišče.«

Upravni odbor sekcije JUU je na svoji seji 13. septembra 1936. soglasno sklenil, da bo takoj pristopil k izvedbi tega sklepa.

Osnovna načela personalne prosv. politike JUU, ki jih je sprejela glavna skupščina JUU 1935. v Sarajevu, točno določajo dolžnosti članov tudi v pogledu premeščanja in nameščanja, ki se jih morajo pridržavati. Poslovnik za stanovska častna razsodišča JUU pa navaja prestopke, zaradi katerih je skupščina sklenila, da je treba člane pozvati na odgovornost.

Iz tega razloga bodo sekcija in sreska društva JUU pozvala na odgovornost vse one člane, ki so po lastni krivdi oškodovali svoje sočlane JUU in so se pregrešili proti pravilom JUU in stanovskim načelom.

UČITELJEVA OSEBNOST NAJ SE ZRCALI PREDVSEM V PRAVILNEM RAZUMEVANJU BORBE ZA PRAVICE LASTNEGA STANU.

— Premestitev predsednika Ivana Dimnika v Beograd. Po »službeni potrebi« je premeščen iz Ljubljane v Beograd predsednik sekcije JUU za dravsko banovino in predsednik centralne uprave JUU tov. Ivan Dimnik. Kakor so se hvalili »merodajne gospodje iz Ljubljane in Beograda« pride na šolo bivšega predsednika JUU in nasprotnika sedanje uprave JUU Damjana Rašića. Tov. Dimnik nam ob tej priliki izjavlja, da se hoče v novi »situaciji« dosledno boriti za neodvisnost in ono smer organizacije, ki so jo tako enodušno osvojili zastopniki učiteljstva v Novem Sadu in za katero so tako navdušeno manifestirali z neomajnim zaupanjem. Uprava udruženja visoko ceni to zaupanje, ki je bilo izraženo za novo smer JUU v Novem Sadu in je pripravljena doprinese vse potrebne žrtve za nesebične ideale učiteljstva, ki jih zahteva ono v korist šole, prosvete, naroda in države. Uprava je globoko prepričana, da je učiteljstvo na pravi poti in da so njegove zahteve ne samo upravičene, temveč predpogoj zdravemu napredku šole in prosvete v dobro naroda in države. Učiteljska stalnost, kot potreba naroda in države in druge nesebične in idealne zahteve učiteljstva bodo tudi v nadalje vodilne ideje za upravo in je uverjen, da bo tudi vse učiteljstvo rade volje doprineslo zanje potrebne žrtve — do končne zmage teh idealov. Tov. Dimnik nam izjavlja, da hoče z vsem učiteljstvom Jugoslavije vztrajati na braniku učiteljske neodvisnosti in njegovih pravic, verujoč v nadaljno podporo in zavest vsega učiteljstva in posebe učiteljstva dravske banovine, s katerim hoče ostati nadalje v dosedanjih stalnih in neprekinjenih stikih. Ostati hoče neomajen borec za moralne in etične sile učiteljskega stanu, za poštenje, ki je zmagal tako sijajno v Novem Sadu in ki je vselej — končni zmagovalec!

ZELIM PA, DA SPOZNATE BRATJE, DA JE PRIPOMOGLO SE BOLJ V PROSPEH EVANGELIJU TO, KAR ME JE ZADELO.

(List apostola Pavla 1. poglavje.)

* Imenovani referat bodi osnova vsemu delu tovarišev pri novoustanovitvenem »Učiteljskem pokretu«, odseku JUU. Dopisi nanj se naj pošiljajo na naslov VI. Majhen, učitelj, Dokležovje, p. Beltinci, Prekmurje.